

del 11
lov- och
tillstånds-
prövning

11 LOV- OCH TILLSTÅNDSPRÖVNING

11.1 Lagstiftning

För att förenkla prövningen av vindkraftverk har ändringar gjorts den första augusti 2009 i Plan- och bygglagen, Miljöbalken och i Förordning om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd. Avsikten med lagändringarna är att undvika dubbelprövning av vindkraftsärenden. De nya bestämmelserna innebär bland annat att det inte längre är vindkraftverkens sammanlagda uteffekt som avgör om verksamheten är tillstånds- eller anmälningspliktig utan vindkraftverkens antal och höjd i meter. Äldre bestämmelser i plan- och bygglagen gäller fortfarande vid prövning av överklagade beslut som har meddelats före den 1 augusti 2009. Det finns också övergångsbestämmelser för tillämpningen av bestämmelserna i 10 kapitlet plan- och bygglagen.

Vid prövning av vindkraftverk är det framförallt miljöbalken (MB) och Plan- och bygglagen (PBL) som är styrande, se kap Inledning, lagstiftning. Andra lagar som kan ha betydelse är exempelvis kulturminneslagen. Denna översiktsplan är endast vägledande och vindkraft måste alltid prövas mot miljöbalken och plan- och bygglagen i varje enskilt fall.

För mer information om lagstiftning, ändring av lagstiftning samt handläggning av vindkraftärenden se www.boverket.se.

11.2 Kommunens handläggning

Översiktsplaner upprättas med syfte att peka ut allmänna intressen och att vara ett underlag för fortsatt planering. Översiktsplanen har stor betydelse för kommunens fysiska planering och bygglovgivning. Den är också ett viktigt redskap för bland annat länsstyrelsen vid tillståndsprövningar med mera.

Med stöd av en översiktsplan kan detaljplaner upprättas och bygglov handläggas. Etableringar och förändringar som har stöd i en översiktsplan innebär generellt en kortare handläggning inom kommunen eftersom många frågor om till exempel lämplighet och lokalisering redan har prövats.

11.2.1 Bygglov

Bygglov krävs inte när det finns tillstånd enligt 9 eller 11 kapitlet Miljöbalken. Bygglov krävs dock när anmälningsplikt gäller enligt Miljöbalken. Bygglov krävs (enligt 8 kap. 2§ 1st. 6 PBL) för vindkraftverk högre än 20 meter eller om vindturbindiametern är över 3 meter. Bygglov krävs vid fast montering på byggnad och om verket placeras närmare tomtgräns än verkets höjd över marken.

Vid ansökan om bygglov ska sökande visuellt redovisa verkens placering och utformning på karta och fotomontage/animering för att ge underlag till bedömning av vindkraftverkens påverkan på landskapsbilden. Sökande ska även redogöra för buller- och skuggförhållanden för närliggande bostäder eller annan störningskänslig bebyggelse.

För prövning av verk inom område med specifika skydd, t.ex. strandskydd, ska sökanden redogöra för särskilda skäl enligt MB för att dispens ska lämnas.

Vid förfrågan om etablering av enstaka verk inom de lämpliga områdena ska sökanden kunna visa att placeringen av ett enstaka verk inte hindrar en utbyggnad av fler verk i ett senare skede. I kommunen kan vindkraft vara lämpligt inom områden då konflikter finns med andra intressen. Det ligger då på sökanden att redogöra för hur motstående intressen hanteras. Redogörelsen ligger sedan till grund för ett kommunalt ställningstagande huruvida området är lämpligt för vindkraft och om planläggning därmed kan ske.

Bygglovsprövningen gäller lokalisering, yttre utformning och användning. De tekniska egenskaperna behandlas i samband med byggnamälan.

11.2.2 Byggnamälan

Byggnamälan ska göras för vindkraftverk som uppfyller de ovan under avsnittet förändrad bygglovplikt redovisade kraven för att vara bygglovpliktiga. Krav på byggnamälan föreligger även i de fall då enligt plan- och bygglagen bygglovpliktiga vindkraftverk undantas från bygglovprövning, och i stället tillståndsprövas enligt 9 eller 11 kapitlet miljöbalken. För kraftverk som inte omfattas av plan- och bygglagens krav på bygglov behöver inte någon byggnamälan göras.

11.2.3 Detaljplan

Detaljplan krävs när vindkraftverk avses att uppföras i områden där det råder stor efterfrågan på mark för bebyggelse eller anläggningar. Planläggningen ska omfatta hela utbyggnadsområdet och ange möjliga utbyggnadsetapper i de fall inte hela området exploateras samtidigt. Utanför detaljplanelagt område bedöms vindkraftverkets lämplighet utifrån översiktsplanens riktlinjer.

11.2.4 Tillståndsplikt enligt miljöbalken

Vindkraftverk klassas som miljöfarlig verksamhet och ska prövas gentemot miljöbalken. Gränserna för tillståndspliktiga och anmälningspliktiga anläggningar framgår av förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd.

I miljöbalken 16 kap finns det sedan den 1 augusti 2009 en ny bestämmelse om att tillstånd endast får ges om den kommun där anläggningen avses att uppföras har tillstyrkt det. Kravet gäller dock inte om regeringen har tillåtit verksamheten enligt 17 kapitlet MB.

- ✓ Miljöbalkens tredje och fjärde kapitel innehåller bestämmelser för hushållning med landets mark- och vattenområden. Enligt bestämmelserna ska mark- och vattenområden användas för det eller de ändamål som områdena är mest lämpade för. Hushållningsbestämmelserna hanterar både bevarande- och nyttjandeintressen. Vid konflikt mellan olika intressen ska det ändamål prioriteras som på lämpligaste sätt främjar god hushållning.

Tillstånd för vindkraftsparker på land söks hos länsstyrelsen men tillstånd får endast lämnas om kommunen, där anläggningen ska uppföras, har tillstyrkt det. Krav på tillstånd:

- ✓ Anläggningar med två eller flera vindkraftverk som står tillsammans (gruppstation) där vart och ett av verken inklusive rotorblad är högre än 150 meter.
- ✓ Anläggningar med sju eller flera vindkraftverk som står till tillsammans (gruppstation) där vart och ett av verken inklusive rotorblad är högre än 120 meter.
- ✓ Varje tillkommande verk högre än 150 respektive 120 meter som står tillsammans med en redan tillståndspliktig gruppstation eller som tillsammans med redan uppförda vindkraftverk innebär att man kommer upp till tillståndsgränsen.
- ✓ Samrådskrets 1000 m från vindkraftverk samt organisationer och föreningar som kan anses berörda, vid en etablering av tillståndspliktiga vindkraftverk.

Det finns inget krav på detaljplan och bygglov om ett tillstånd enligt miljöbalken har lämnats. Detaljplan krävs dock när vindkraftverk avses att uppföras i områden där det råder stor efterfrågan på mark för bebyggelse eller anläggningar. Även om vindkraftverk som omfattas av miljötillstånd inte kräver bygglov, så krävs fortfarande byggnadsmålan. Det innebär att en byggnadsmålan ska ske minst tre veckor innan arbetena påbörjas och att miljö- och byggnadsnämnden därefter har att ta ställning till behovet av byggsamråd och kontrollplan.

Förordningen om miljökonsekvensbeskrivningar innehåller ett obligatoriskt krav på miljökonsekvensbeskrivning för vindkraftverk som kräver tillstånd. I tillståndsprövningen kommer lokaliseringen och påverkan på omgivningen att prövas noga. Grannar och sakägare kan påverka under processen och även överklaga beslutet. Kommunen ges medbestämmande genom att kommunens godkännande krävs för projekt som tillståndsprövas enligt Miljöbalken, det vill säga större verk eller vindkraftparker.

Om kommunen väljer att inte ta ställning eller är tveksam kan tillstånd inte ges, och detta kan ske utan särskild motivering. Beslutet att inte tillstyrka kan inte överklagas. Motsatsen gäller däremot för godkännanden av vindkraftverk som kan överklagas. Är kommunen negativ till en etablering bör den avge sin uppfattning redan under samrådsprocessen för tillståndsansökan, detta för att underlätta tillståndsprocessen. Regeringen kan tillåta en anläggning för vindkraft om det från nationell synpunkt är synnerligen angeläget att verksamheten kommer till stånd.

11.2.5 Anmälningsplikt enligt miljöbalken

De anläggningar som inte behöver miljötillstånd från länsstyrelsen är anmälningspliktiga till kommunen. Gränsen för anmälningsplikt går vid enstaka vindkraftverk som är högre än 50 meter, inklusive rotorblad, två eller fler verk som står tillsammans eller ett verk som kommer att stå tillsammans med ett befintligt verk. Bygglov krävs. Medför verksamheten betydande miljöpåverkan ska kommunen förelägga verksamhetsutövaren att ansöka om tillstånd.

11.2.6 Samordning

Det är en kommunal uppgift att utforma rutiner för bygglovsprövning respektive handläggning av anmälningar enligt miljöbalken. Rutinerna skiljer sig från kommun till kommun, men det finns goda möjligheter att samordna processerna och besluten, vilket också ofta görs. Ärenden kan då hanteras snabbare och enklare, och sökanden får ett samordnat beslut. Tingsryds kommun har ambitionen att hantera vindkraftärendena samordnat efter kommunens resurser och kapacitet.

11.2.7 Samråd

Vid etablering av vindkraftverk ska samråd ske med berörda statliga myndigheter, som t ex Luftfartsstyrelsen, Trafikverket, Banverket, Vattenfall, Länsstyrelsen samt med allmänheten och intresseorganisationer. Mellankommunala samråd ska alltid ske om en etablering riskerar att slå ut områden för vindkraft i närliggande kommun. Samråd över kommun- och länsgränser skall även ske vid ärenden avseende riksintressen rörande bebyggelse, naturvärden, kulturmiljöer, landskapsvärden och friluftsliv.

Förutom tillstånd och lov enligt ovan kan även tillstånd krävas enligt olika speciallagstiftningar till exempel: kulturminneslagen, hinderprövning gällande försvaret och luftfarten, tillstånd till kablar och luftledningar, tillstånd till väganslutning till allmän väg och dispens för områdesskydd enligt 7 kap. MB.

11.3 Annan lagstiftning som berör vindkraft

11.3.1 Ellagen och väglagen

Den 1 augusti 2009 trädde ändringar i ellagen i kraft. Dessa innebär att frågor om ledningsdragningsområde som har prövats i ett mål eller ärende om tillstånd enligt miljöbalken inte behöver prövas i ett ärende om nätkoncession för linje. Om miljökonsekvensbeskrivningen i miljöbalksärendet beskriver effekterna av linjen, behöver en särskild miljökonsekvensbeskrivning inte upprättas i ärendet för nätkoncession. En ny anslutande kraftledning i regionnätet mellan en större vindkraftsetablering och det befintliga regionnätet kräver ett tillståndförfarande med koncession enligt ellagen.

Det krävs tillstånd för att få ansluta enskilda till- och utfartsvägar till en allmän väg där Trafikverket är vägghållare, enligt 39 § väglagen.

11.3.2 Kulturminneslagen

Kulturminneslagen (1988:950) innehåller bland annat bestämmelser för skydd av värdefulla byggnader liksom fornlämningar, fornfynd, kyrkliga kulturminnen och vissa kulturföremål. Genom kulturminneslagen anger samhället grundläggande bestämmelser till skydd för viktiga delar av kulturarvet.

2.7.3.2 Artskyddsförordningen, art- och habitatdirektivet

Artskyddsförordningen (2007:845, 1-2 §) meddelas med stöd av 8 kap MB. Förordningen avser bland annat fågeldirektivet, rådets direktiv 79/409 EEG, om bevarandet av vilda fåglar, art- och habitatdirektivet om bevarande och skydd av livsmiljöer samt skydd för vilda djur och växter, 92/43 EEG. Regeringen beslutade att alla fridlysningar från den 1 januari 2008 ska ingå i artskyddsförordningen. Syftet med bestämmelserna i art- och habitatdirektivet är att säkra den biologiska mångfalden genom bevarandet av naturligt förekommande livsmiljöer, samt den vilda florans och faunan inom medlemsländerna i EU.

11.4 Prövning av gårdsverk

För att bygga ett vindkraftverk som motsvarar definitionen av ett gårdsverk krävs bygglov enligt plan- och bygglagen. Bygglov söks hos kommunens byggnadsnämnd. För vindkraftverk som kräver bygglov skall även en bygganmälan göras. Gårdsverket ska avse eget behov av energiproduktion för fastighet på vilket gårdsverket är uppställt och avse fastighetens verksamhet eller boende. Gårdsverket ska inte medges inom, eller i omedelbar närhet av, detaljplanerad tätort eller sammanhållen bebyggelse. Vindkraftverk som inte är tillstånds- eller anmälningspliktiga enligt miljöbalken kan enligt 12 kap. 6 § miljöbalken omfattas av anmälningskyldighet till tillsynsmyndigheten för samråd om vindkraftverket kan komma att väsentligt ändra naturmiljön.

Gårdsverket ska vara placerat i anslutning till gårdsbebyggelsen, ekonomi- eller silybyggnad. Gårdsverkets placering ska prövas i förhållande till landskapsbilden. Gårdsverkets höjd ska prövas i förhållande till omgivningens höjder, befintliga byggnader, vegetation och dylikt. På varje fastighet, lantbruk, jordbruk eller verksamhet får endast ett gårdsverk uppföras. Mer information se www.vindlov.se

